

REVISTĂ DE TEOLOGIE ȘI CULTURĂ A
ARHIEPISCOPIEI SUCEVEI ȘI RĂDĂUȚILOR

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte
† CALINIC
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

SERIA A III-A, ANUL II, DECEMBRIE 2022
SUCEAVA

Colaboratori

BEJENARU, Ludmila – conferențiar universitar la Catedra de Slavistică „Petru Caraman”, Departamentul Limbi și Literaturi Străine, Facultatea de Litere, din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; doctor habilitat în Filologie al Universității „Kliment Ohridski” din Sofia (2016), doctor în Filologie al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (1999). Ultimele apariții editoriale: „Region as a subcultural locus of cultural regionalism and regional geopoetics”, în: *Historia provinciae – the journal of regional history*, III (2019), 3, pp. 975-1026; „МЕТАМОРФОЗЫ «СОВЕТСКОСТИ» В ТВОРЧЕСТВЕ ВОСТОЧНО-ЕВРОПЕЙСКИХ АВТОРОВ”, în: *Континентальные глаголы*, 2021, pp. 40-51. Adresă de e-mail: ludbejenaru@gmail.com

BLAGA, Pr. Constantin-Ciprian – consilier eparhial în cadrul Sectorului Editură și Tipografie al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, doctorand al Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” din București, specializarea *Drept canonic*. Ultimele lucrări publicate: *Diaspora românească: mărturii și evocări* (co-editor: Pr. Constantin Oprea), Ed. Crimca, Suceava, 2021. Adresă de e-mail: ciprian.blaga@arhiepiscopiasucevei.ro

† CALINIC, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților – în data de 21 iulie 2020, a fost ales de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, ceremonia de întronizare având loc la data de 26 iulie 2020, la Mănăstirea „Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava”. Este doctor în Filosofie al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, specializarea *Istoria Filosofiei* (1998) și *Epistemologie și filosofia științei* (2004). Ultimele lucrări publicate: *Sfinții – Prietenii noștri adevărați. Portrete în cuvinte*, Ed. Doxologia, Iași, 2020; *Familia și Filantropia – două instituții divino-umane*, Ed. Crimca, Suceava, 2020; *Cuvântări la ceas de priveghere*, Ed. Crimca, Suceava, 2021; *Paraclisul Maicii Domnului – O scrisoare de pocăință a sufletului (comentariu)*, Ed. Crimca, Suceava,

²2021; *Tanatologie și Nemurire*, teză de doctorat, Ed. Crimca, Suceava, ²2021. Adresă de e-mail: cabinet@arhiepiscopiasucevei.ro

CHIFĂR, Pr. Nicolae – profesor universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu, doctor în Teologie la Universitatea „Friedrich-Alexander” din Erlangen-Nürnberg, specializarea *Istorie Bisericească Universală* (1989). Ultimul volum editat: *Imperiu și sacerdoțiu. Dinamica raporturilor Biserică-Stat în Imperiul Romano-Bizantin (306-867)*, în coll. *Historia Christiana*, 3, Ed. Doxologia, Iași, ²2017 (co-editor Dragoș Boicu). Adresă de e-mail: nicolae.chifar@ulbsibiu.ro

COMAN, Pr. Claudiu-Ioan – parohul bisericii „Sfinții Voievozi” din loc. Râșca (Suceava). Master în Hermeneutică și Teologie Biblică (2013) cu disertația: „Probleme traductologice în *Faptele Apostolilor*, cap. 13”, membru al Asociației de Filologie și Hermeneutică Biblică (2017) și al Uniunii Bibliștilor din România (2018). Ultimele publicații: „Imnografia, geometria și arhitectura bizantină. O hermeneutică teologică inedită, pe marginea unui tropar fotian”, în: *Altarul Reîntregirii*, XXVI (2021), 2, pp. 65-94; „Arhimandrit Damaschin Luchian, *Paternitate dubovnicească în scrisorile Sfinților Varsanufie și Ioan*, Ed. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2015, 190 pp.”, în: *Candela. Revistă de teologie și cultură a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților*, SN, I (2021), pp. 361-376 (recenzie). Adresă de e-mail: clau_coman87@yahoo.com

† DAMASCHIN DORNEANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților – la data de 4 iulie 2017 a fost ales de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca Episcop vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, hirotonia întru episcop având loc la data de 23 iulie 2017, la Catedrala Arhiepiscopală „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava. Este doctor în Teologie al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, specializarea *Spiritualitate creștină* (2019). Ultimele lucrări publicate: „Sistemul lecturilor biblice în

Săptămâna Luminată. Tradiția ierusalimiteană versus ritul actual”, în: *Candela. Revistă de teologie și cultură a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăușilor*, SN, I (2021), pp. 39-66; *Dimensiunea mistagogică a Săptămânii Sfintelor Pătimiri. Elemente de antropologie duhovnicească*, Ed. Crimca, Suceava, 2022. Adresă de e-mail: episcop.vicar@arhiepiscopiasucevei.ro

DANILIU, Arhim. Mihail – egumenul Schitului Vovidenia-Neamț, Custode al Casei Memoriale Visarion Puiu și al Muzeului Mihail Sadoveanu, cadru didactic la Seminarul Teologic „Veniamin Costachi” – mănăstirea Neamț; doctor în *Teologie* al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (2019), specializarea *Teologie Liturgică*. Ultimele studii publicate: „Stăm acasă cu Dumnezeu”, în: ***, *Lumea în starea de pandemie. Răspunsuri teologice la situații actuale*, Ed. Doxologia, Iași, 2021, p. 64-77; „Monahismul moldav. Trei decenii de înflorire duhovnicească și administrativă”, în: *Teologia Pontica*, XIV (2021), 1, pp. 155-179; „Cuvânt de recunoștință din Poiana liniștii”, în: Daniela CEREDDEV (ed.), *Vocație și ministeriat măsurate în decenii*, Ed. Performantica, Suceava, 2021; „Sinodul de la Iași și importanța lui pentru spațiul ortodox răsăritean”, în: *Candela. Revistă de teologie și cultură a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăușilor*, SN, I (2021), pp. 201-207. Adresă de e-mail: mihaildaniliuc@yahoo.com

HEREA, Pr. Gabriel – inspector eparhial în cadrul Sectorului Monumente, Patrimoniu și Arhitectură bisericească al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăușilor, doctor al Facultății de Arte Plastice și Design din cadrul Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași. Ultimele lucrări publicate: *La Moldavia e i suoi monasteri – Moldavia and its monasteries*, MM Productions, Roma, 2019 (co-autor Paolo Mariotti); *Fenomenul întipării iconice*, Cu un „Cuvânt înainte” de Lect. Univ. Dr. Octavian Gordon, Ed. Crimca, Suceava, 2020. Adresă de e-mail: gabriel.herea@arhiepiscopiasucevei.ro

IORGA, Pr. Alexandru – doctor în Teologie al Universității „Aristotel” din Tesalonic (2017), specializarea *Patrologie și literatură postpatristică*. Ultimele studii publicate: *Η πορεία προς τη σωτηρία. Τα ανθρωπολογικά στοιχεία των κοντακίων του Ρωμανού του Μελωδού*, Εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη, 2017; SFÂNTUL GRIGORIE DE NAZIANZ, „*Hristos pătimind*”. *Operă dramatică la Pătimirile cele mântuitoare ale Domnului nostru Iisus Hristos*, în coll. *Patristica. Traduceri*, 26, Ed. Doxologia, Iași, 2019 (co-trad. Alexandru Prelipcean); Prof. Dr. Photios Ioannidis, „Suferința lui Hristos și Plânsul Maicii Domnului în tradiția bizantină”, în: *Candela. Revistă de teologie și cultură a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăușilor*, SN, I (2021), pp. 343-358. Adresă de e-mail: iorga_alexandru_1982@yahoo.com

LEMENI, Daniel – conferențiar universitar la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din cadrul Universității de Vest din Timișoara, doctor în Teologie al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu (2009), specializarea *Spiritualitate creștină*. Lucrări publicate: *Duhul a suflat în pustie. Lumea duhovnicească a Părinților deșertului*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014; „*Avva, spune-mi un cuvânt!*”. *Dinamica îndrumării spirituale la Părinții deșertului*, Ed. Doxologia, Iași, 2017. Adresă de e-mail: daniel.lemeni@e-uvt.ro

OPREA, Pr. Constantin – consilier eparhial în cadrul Sectorului Cultural al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăușilor, doctor în Teologie al Universității din București, specializare *Istorie bisericească universală* (2022). Ultimele studii publicate: „Acte martirice din primul mileniu în publicistica bollandistă. Actele și pătimirile martirilor”, în: *Revista Theologia Pontica*, XIII (2020), 1-2, pp. 95-101; „Cuvânt înainte” la volumul coordonat: *Dostoievski și filonul creștin de creație*, Ed. Crimca, Suceava, 2021, pp. 5-8; *Rugăciunea – temelia vieții și a creșterii spirituale a omului*, Ed. Crimca, Suceava, 2022 (coord.). Adresă de e-mail: constantin.oprea@arhiepiscopiasucevei.ro

PETRARIU, Iulia – absolventă a Facultății de Istorie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj Napoca și a programului de masterat „Limbi, literaturi și civilizații clasice” de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. În prezent este doctorandă la Departamentul de Romanistică al Universității „Georg-August” din Göttingen (Germania). Ultimele studii publicate: „Greeks, phoenicians and the alphabet”, în: *Studia Antiqua et Archaeologica*, XIX (2013), pp. 189-197; traducerea studiului Prof. Martin Tamcke, „Portretul lui Iosif în scrierile Sfântului Efreem Sirul”, în: *Teologie și viață*, XCVIII (2022), 5-8 (suppl.), pp. 208-220. Adresă de email: iuliapetrariu@gmail.com

PLATON, Strav. Dr. Gabriela – stareța Mănăstirii Voroneț (jud. Suceava) din oct. 2017, doctor în Teologie al Universității „Ovidius” din Constanța (2012), absolventă a Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași (1995) și a Facultății de Istorie și Geografie a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava (2006). Ultimele lucrări și articole publicate: *De la mărturia vechilor greci la mărturisirea patristică. Temele iconografice Sfinții Părinți și Înțelepții antici în pictura exterioară a Bisericii Sfintei Mănăstiri Voroneț*, Ed. Doxologia, Iași, 2019; „Sfânta Mănăstire Voroneț – vatră de cultură și spiritualitate – memoria documentelor”, în: *Tezaur. Foaie a Bibliotecii Academiei Române*, II (2021), 16, pp. 4-5. Adresă de e-mail: contact@manastireavoronet.ro

PRELIPCEAN, Alexandru – lector universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, doctor în Teologie al Universității din București (2018), specializarea *Patrologie și literatură postpatristică*. Ultimele studii publicate: „Imnografia antiinduică triodală a Sfântului Andrei Criteanul”, în: † PS TIMOTEI PRAHOVEANUL, Eugen MAFTEI (ed.), *Credință și viață bisericească – repere existențiale. Studii și evocări întru cinstirea Părintelui prof. univ. dr. Constantin Pătuleanu la împlinirea vârstei de 60 de ani*,

Ed. Cuvântul Vieții, București, 2022, pp. 269-290; *Mănăstirea Părbăuți. 500 de ani (1522-2022): de la ctitorie boierească la citadelă monastică*, Ed. Crimca, Suceava, 2022; *Sfântul Efreem Sirul, Sfântul Ioan Damaschin: Rugăciuni diverse, Plânsurile de seară, Rugăciuni închinare Maicii Domnului*, cu un „Cuvânt înainte” de Pr. Lect. Dr. Roger Coresciuc, în coll. *Florilegii patristice*, vol. 1, Ed. Crimca, Suceava, 2022. Adresă de e-mail: alexandru.prelipcean@uaic.ro

RĂCILĂ, Gheorghită – student în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, secția *Teologie Pastorală*, absolvent al Seminarului Teologic „Mitropolitul Dosoftei” din Suceava. Adresă de e-mail: ghtaracila2004@gmail.com

SAVA, Pr. Viorel – profesor universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, doctor în Teologie la Universitatea din București, specializarea *Liturgică, Pastorală și Artă creștină* (1998). Ultimele lucrări publicate: *Profesorii noștri, învățătorii noștri*, în colaborare cu: Pr. Prof. Dr. Ioan MOLDOVEANU, Pr. Prof. Dr. Ștefan BUCHIU, Pr. Prof. Dr. Nicu MOLDOVEANU et al. (eds), vol. 2, cap.: *Medalion de cinstire și recunoștință închinat Părintelui Profesor Nicolae D. Necula (1944-2017)*, Ed. Basilica, București, 2020, pp. 543-589; „*În Biserica Slavei Tale*”. *Studii de teologie și spiritualitate liturgică*, vol. 4, Ed. Doxologia, Iași, 2021. Adresă de e-mail: savavi@gmail.com

SOLCANU, Ion I. – membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, profesor universitar la Facultatea de Istorie din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, fost membru al Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice (1993-1997, 2000-2004); președinte al Comisiei Regionale a Monumentelor Istorice – Moldova (2001-2004); vicepreședinte al Fundației Culturale „Secolul XXI” (din 1992); președinte al Asociației „Pro Ruralis”; membru fondator al Fundației „Jus Civica”; membru fondator

și președinte al Fundației Române pentru Social – Democrație și Integrare Europeană – Iași (din 2002); prim-vicepreședinte al Asociației Culturale „România în lume” (din 2002). Dintre lucrările domniei sale amintim: *Artă și societate românească în sec. XIV-XVIII*, Ed. Enciclopedică, București, 2002; *O istorie a artei parlamentare. Declarații politice, intervenții și interpelări 1990-2003*, Ed. Tipo Moldova, Iași, 2003; *Romanian Art and Society (14-18th century)*, Ed. Enciclopedică, București, 2004. Adresă de e-mail: ion.i.solcanu@gmail.com

TAMCKE, Martin – doctor în *Istoria creștinismului oriental* al Facultății de Teologie din Marburg, cu o teză despre monahismul siro-oriental în timpul catolicos-patriarhului Sabrișo I (596-604). Între 1999-2021, a fost profesor și director al Institutului de Teologie ecumenică, Istoria creștinismului oriental și Istoria misiunii de la Facultatea de Teologie din Göttingen, iar în prezent activează ca profesor emerit la aceeași instituție. În anul 2017 a primit titlul de *Doctor Honoris Causa* din partea Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. Între altele, a publicat în limba română: *Creștinii în lumea islamică: de la Mahomed până în prezent*, trad. C. Ș. Popa, revizuire trad. V. A. Carabă, Ed. Nemira, București, 2018; „Portretul lui Iosif în scrierile Sfântului Efreem Sirul”, trad. Iulia Petrariu, în: *Teologie și viață*, XCVIII (2022), 5-8 (suppl.), pp. 208-220. Adresa de email: martin.tamcke@theologie.uni-goettingen.de

TOFAN, Protos. Ioan – referent în cadrul Sectorului Cultural al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, viețuitor al Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava. Este absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, secția *Teologie pastorală* (2014); absolvent al cursurilor de *Master (Comunicare și consiliere psihologică și spirituală* – 2018; *Arta sacră în patrimoniul cultural* – 2020) din cadrul aceleiași Facultăți și student al Facultății de Drept din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Ultimele

articole publicate: *Un ierarh plin de lumină: Iacob Putneanul* (portalul *doxologia.ro*); *185 de ani de la nașterea „poetului Sucevei” – Vasile Bumbac* (site-ul *arhiepiscopiasucevei.ro*). Adresă de e-mail: ioan.tofan@arhiepiscopiasucevei.ro

ȚUSCANU, Pr. Aurel Florin – parohul bisericii „Sfântul Ștefan cel Mare” din municipiul Roman, doctor în Filosofie al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (2007) și în Istorie al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (2010). În perioada 2007-2012 a suplinit postul de lector universitar la Catedra de Teologie Practică a Facultății de Teologie Ortodoxă „Sfântul Apostol Andrei”, din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța. Ultimele lucrări publicate: *Correspondența mitropolitului Visarion Puiu cu don Giovanni Calabria*, Ed. Lexon Prim, Chișinău, 2020; *Cunoașterea apofatică la Părintele Dumitru Stăniloae*, Ed. Cetatea Doamnei, Piatra Neamț, 2020; „Episcopia Romanului în epoca movileștilor. Câteva considerații”, în: *Candela. Revistă de teologie și cultură a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților*, SN, I (2021), pp. 209-229. Adresă de e-mail: tuscanu65mai@yahoo.com

VORNICU, Nicoleta – profesor universitar doctor în cadrul Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași, expert la Ministerul Culturii și director la Centrul mitropolitan de Cercetări TABOR din Iași. Este doctor în Științe al Universității Tehnice „Gheorghe Asachi” din Iași, specializarea *Chimie* (2006). Ultimele lucrări publicate: *Instrumental methods in the authentication of cultural heritage*, Lambert Academic Publishing, 2014; *Investigarea științifică în autentificarea și conservarea monumentelor din piatră*, Ed. Doxologia, Iași, 2014; *Forgery of art objects and role of medical sciences in foresinc, Art and “poisons” from colors*, Lambert Academic Publishing, 2021 (co-autor: Teofana Bibire). Adresă de e-mail: cmctaboriasi@yahoo.com